

บทบรรณาธิการ

คำถาม ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยไม่วินิจฉัยประเด็นตามคำให้การ จำเลยบางข้อ หากจำเลยยื่นคำแก้อุทธรณ์โดยไม่ตั้งประเด็นที่ศาลชั้นต้นไม่ได้วินิจฉัยไว้ หากศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ จำเลยฎีกาในประเด็นดังกล่าวได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๕๖/๒๕๓๗ โจทก์ทั้งสามซึ่งเป็นทายาทของ ท. ฟ้องขอแบ่งที่ดินพิพาทซึ่งเป็นมรดกจากจำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการมรดก จำเลยให้การต่อสู้ว่า ท. ได้ยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยก่อนตาย โจทก์ฟ้องคดีมรดกหลังจากทราบการตายของ ท. เกิน ๑๐ ปี ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ท. ยกที่ดินพิพาทให้จำเลย ปัญหาเรื่องอายุความไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย พิพากษายกฟ้อง โจทก์ทั้งสามอุทธรณ์ว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์มรดกของ ท. จำเลยไม่ได้ยกปัญหาเรื่องฟ้องโจทก์ขาดอายุความตั้งเป็นประเด็นไว้ในคำแก้อุทธรณ์ ถือว่าไม่มีประเด็นเรื่องอายุความในชั้นอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๑ วินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์มรดกของ ท. พิพากษากลับให้จำเลยแบ่งที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ทั้งสาม ปัญหาเรื่องฟ้องโจทก์ขาดอายุความหรือไม่จึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น การที่จำเลยฎีกาว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความจึงเป็นข้อที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๒๐/๒๕๓๘ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยและคนขับรถของโจทก์มีความประมาทเท่า ๆ กัน ค่าเสียหายของโจทก์จึงตกเป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ฝ่ายเดียว จำเลยแก้อุทธรณ์ว่าคำพิพากษาของศาลชั้นต้นชอบแล้ว ปัญหาว่าจำเลยเป็นฝ่ายประมาทด้วยหรือไม่จึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จำเลยจึงไม่มีสิทธิฎีกาว่าจำเลยมิได้เป็นฝ่ายประมาท คงฎีกาได้เพียงว่าคนขับรถยนต์ของโจทก์มีส่วนประมาทด้วยหรือไม่ และเมื่อคดีฟังได้ว่าคนขับรถของโจทก์และจำเลยมีความประมาทไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ค่าเสียหายจึงเป็นพับกันไป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๔๒/๒๕๔๒ ประเด็นที่ว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุมหรือไม่ และคดีขาดอายุความหรือไม่ศาลชั้นต้นมิได้วินิจฉัยทั้งสองประเด็นนี้ไว้ในคำพิพากษาและพิพากษายกฟ้องโจทก์ เมื่อโจทก์ฝ่ายเดียวอุทธรณ์และจำเลยที่ ๑ ยื่นคำแก้อุทธรณ์โดยมิได้กล่าวอ้างปัญหาทั้งสองข้อนี้ไว้เป็นประเด็นในชั้นอุทธรณ์ ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ทั้งสองประเด็นจึงมิใช่ข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลอุทธรณ์ ทั้งมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๑๕-๓๑๑๖/๒๕๕๐ จำเลยที่ ๒ ให้การต่อสู้ว่าฟ้องของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องเคลือบคลุม แต่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ทั้งสองเพราะเห็นว่าฟ้องของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องซ้ำ ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘ จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์โต้แย้งคำพิพากษาศาลชั้นต้น แต่เมื่อโจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ว่าฟ้องของโจทก์ทั้งสองไม่เป็นฟ้องซ้ำ จำเลยที่ ๒ มีสิทธิที่จะยกประเด็นเรื่องฟ้องของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องเคลือบคลุมขึ้นแก้อุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัย แต่จำเลยที่ ๒ คงแก้อุทธรณ์เฉพาะปัญหาว่า ฟ้องของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องซ้ำหรือไม่เท่านั้น **จำเลยที่ ๒ หาได้ยกปัญหาเรื่องฟ้องของโจทก์เป็นฟ้องเคลือบคลุมขึ้นแก้อุทธรณ์ด้วยไม่** ดังนั้น ปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ทั้งสองเป็นฟ้องเคลือบคลุมหรือไม่ จึงไม่ใช่ปัญหาที่ไต่ยกขึ้นว่ากล่าวมาแล้วโดยชอบในชั้นศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง

คำถาม คำแก้อุทธรณ์ก่อให้เกิดประเด็นให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๗๙/๒๕๕๓ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัย แต่เพียงเรื่องอำนาจฟ้อง โดยไม่ได้วินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทข้ออื่นๆ รวมถึงประเด็นข้อพิพาทในเรื่องรถยนต์พิพาทสูญหายหรือไม่ แต่เมื่อโจทก์อุทธรณ์ในปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องแล้ว **จำเลยได้ทำคำแก้อุทธรณ์โดยตั้งประเด็นไว้ด้วยว่ารถยนต์พิพาทไม่ได้สูญหาย** เมื่อปรากฏว่าประเด็นข้อพิพาทในชั้นอุทธรณ์ซึ่งเกิดจากคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยมีเรื่องรถยนต์พิพาทสูญหายหรือไม่อยู่ด้วย ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์หยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยจึงเป็นการวินิจฉัยตามประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีโดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๗ และ ๒๔๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๔๕/๒๕๕๖ ปัญหาว่า จำเลยทำละเมิดต่อโจทก์หรือไม่ **จำเลยยกขึ้นกล่าวแก้ในคำแก้อุทธรณ์แล้ว** จึงเป็นประเด็นที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ สามารถยกขึ้นวินิจฉัยได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ในประเด็นดังกล่าว จึงมิใช่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๑๗/๒๕๓๖ เมื่อศาลชั้นต้นฟังว่าโจทก์ได้สิทธิครอบครองที่ดินพิพาทโดยจำเลยสละการครอบครองให้แล้ว และพิพากษาให้จำเลยแบ่งแยกที่ดินพิพาทเท่าที่โจทก์ครอบครองให้แก่โจทก์ โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์ว่าพินัยกรรมที่จำเลยอ้างว่า ม. ยกที่พิพาทให้จำเลยตามเอกสารหมาย ล.๑ สมบูรณ์หรือไม่ เพราะโจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีอยู่แล้ว แต่เมื่อจำเลยอุทธรณ์ในประเด็นข้ออื่น โจทก์ได้กล่าว **ในคำแก้อุทธรณ์ถึงประเด็นข้อนี้ด้วยว่า พินัยกรรมไม่สมบูรณ์เพราะเหตุใด คดีจึงมีประเด็นตามคำแก้อุทธรณ์ของโจทก์** ศาลอุทธรณ์ชอบที่จะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๘/๒๕๓๘ แม้โจทก์อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น โดยมีได้ยกปัญหาอายุความขึ้นเป็นประเด็นแห่งอุทธรณ์เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้วินิจฉัยถึง ปัญหาอายุความไว้ แต่คำแก้อุทธรณ์มีประเด็นที่จำเลยทั้งสองได้กล่าวแก้ว่าฟ้อง โจทก์ขาดอายุความด้วย เมื่อชั้นที่สองศาลชั้นต้นได้กำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าคดี โจทก์ขาดอายุความหรือไม่ไว้ การที่ศาลอุทธรณ์ยกปัญหาอายุความขึ้นวินิจฉัยจึงชอบแล้ว

คำถาม การพิพากษาคดีอาญา ศาลจะต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏใน คำพิพากษาคดีส่วนคดีอาญาในคดีอื่นหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๗๗/๒๕๕๕ การพิพากษาคดีอาญาหาได้มีบทบัญญัติ ของกฎหมายให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาในคดี อื่นดังเช่นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ ไม่ แม้โจทก์ทั้งสามกับบริษัท ส. ซึ่งมีจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการเป็น คู่ความเดียวกันและพยานหลักฐานของจำเลยจะเป็นชุดเดียวกันกับที่จำเลยเคยอ้างและ นำสืบในคดีอาญาก่อนมาแล้วก็ตาม เพราะในคดีอาญาศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่ง นำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ใจว่ามีกระทำความ ผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัยคดีนี้ โดยฟังข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญาคดีก่อนซึ่งถึงที่สุด โดยมีได้ วินิจฉัยตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนคดีนี้ จึงเป็นการไม่ชอบ และขัดต่อ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๖ (๕) และมาตรา ๒๒๗

คำถาม คดีที่มีอัตราโทษต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง หากศาลพิพากษา ลงโทษจำคุกจำเลยแต่ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมจะ เข้าข้อยกเว้นที่จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๓/๒๕๕๕ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕, ๓๙๑ และ ๓๕๘ ซึ่งแต่ละข้อหา มีอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ การที่ศาลชั้นต้นลงโทษ จำคุกจำเลย ๓ เดือน ๓๐ วัน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและ ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๔ (๒) ให้ เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวจำเลยไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน กำหนดชั้นต่ำ ๖ เดือน ชั้นสูง ๑ ปี เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นแผนก

คดีเยาวชนและครอบครัวใช้วิธีการสำหรับเด็กแทนการลงโทษทางอาญาแก่จำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ไม่เข้าข่ายกเว้นที่ให้คู่ความอุทธรณ์ในปัญหา ข้อเท็จจริงได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ (๑) ถึง (๔)

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ วินิจฉัยฎีกาของจำเลยโดยไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา เพราะ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ แม้ผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและ ลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นจะอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาไม่อาจรับวินิจฉัยให้ได้ เพราะ กรณีจะอนุญาตให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๑ ต้องเป็นกรณีที่ห้ามฎีกาตามมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ และมาตรา ๒๒๐ เท่านั้น

คำถาม บิดาจำเลยยื่นคำร้องขอให้ปล่อยจำเลยอ้างว่าจำเลยถูกคุมขังโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย ศาลชั้นต้นยกคำร้อง ผู้ร้องไม่อุทธรณ์ จำเลยผู้ถูกคุมขังมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง ศาลชั้นต้นหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๑๔/๒๕๕๕ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยที่ ๑ ว่า จำเลยที่ ๑ มีสิทธิยื่นอุทธรณ์คดีนี้หรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า "เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญาหรือ ในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มี อำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ (๑) ผู้ถูกคุมขังเอง... (๕) สามี ภริยา หรือ ญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง..." การที่นายโปรง ยอดวาริ ผู้ร้องซึ่งเป็นบิดาของจำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยจำเลยที่ ๑ โดยอ้างว่า จำเลยที่ ๑ ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๙๐ (๕) เพื่อ ประโยชน์ของจำเลยที่ ๑ ผู้ถูกคุมขัง เมื่อศาลชั้นต้นยกคำร้อง แม้นายโปรงผู้ร้องไม่ อุทธรณ์ แต่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ถูกคุมขังเองเป็นผู้มีส่วนได้เสียและได้รับผล กระทบโดยตรงจากคำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้อง ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่ง ดังกล่าวของศาลชั้นต้นได้ เนื่องจากไม่มีบทกฎหมายใดห้ามหรือจำกัดสิทธิในการ อุทธรณ์ในกรณีนี้ไว้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ วินิจฉัยว่า จำเลยที่ ๑ มิได้ใช้สิทธิร้องขอให้ ปล่อยจึงหาสิทธิอุทธรณ์โต้แย้งคัดค้านคำสั่งของศาลชั้นต้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของ ศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ฟังขึ้น

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ